

Karel Čapek

„To nejkrásnější na světě nejsou věci, nýbrž chvíle, okamžiky, nezachytitelné vteřiny.“

Foto Marie Okrouhlá

Vážené posluchačky,
vážení posluchači,

už jsme nechali za sebou zimní období a jarní sluníčko nám dává zase novou sílu. A tak věnujte pozornost Aktualitám z naší U3V, kde se dozvíte informace o programu přednášek na příští akademický rok. Protože jako vždycky je nabídka pestrá, dejte si pozor při výběru, aby se Vám přednášky nepřekrývaly. Zahraniční příspěvek nás inspiruje k obezřetnosti při využívání informačních technologií, i když jsou skvělou příležitostí ke sdílení zážitků mezi přáteli na dálku. Příspěvky našich posluchačů nám dávají tipy na jarní výlety do přírody a závěrem opět nabídka zajímavostí se zábavným koutkem.

Přeji Vám krásné slunečné dny nejen na obloze

Vaše

Anežka Šindlerová

Obsah

<i>Aktuality z naší U3V</i>	2
<i>Články spoza hranic</i>	4
<i>Příspěvky našich posluchačů</i>	6
<i>Zajímavosti</i>	12
<i>Zábavný koutek</i>	16

Aktuality z naší U3V

Vážené posluchačky,

Vážení posluchači,

tak jako každý rok, i letos jsme nejen pro Vás, ale i pro nové zájemce, připravili nový Katalog vzdělávacích programů Univerzity třetího věku pro akademický rok 2023/2024.

V nabídce je 42 kurzů, celkem 522 přednášek a seminářů, a tak doufám, že si vyberete a budete spokojeni. Katalog vzdělávacích programů U3V pro akademický rok 2023/2024 bude k dispozici v tištěné podobě **od 31. března 2023** (v pátek na hlavní budově FF, nám. J. Palacha 2, Praha 1, kancelář 33 v přízemí) a týž den i na našich webových stránkách, ostatní dny vždy v úředních hodinách v sídle CDV, Na Příkopě 29, Praha 1, 3. patro. Součástí „studijního balíčku“ bude i přihláška, rozvrh výuky a Pravidla pro studium U3V. Zde najdete nejdůležitější informace, které budete potřebovat k přihlášení.

Z velké nabídky kurzů jsem vybrala několik novinek – Cesta k dlouhověkosti by měla být dlážděná prevencí, Jak nám technologie mohou zprostředkovat naše kulturní dědictví?, Jan Evangelista Purkyně, Zdeněk Nejedlý, Otto Wichterle a ti další aneb Cesta české vědy 19. a 20. stoletím, Kapitoly z dějin anglické literatury, Přelomová období v dějinách českého a evropského výtvarného umění, Toulky antickým Římem, Vybrané kapitoly z dějin našich a světových železnic, Zanikla tradiční evropská rodina?, Osobnosti čínského starověku, Antické olympijské hry a jejich hrdinové, Heraldika, Lidská řeč pod drobnohledem a další.

Veškeré informace o studiu U3V, vč. dalších doporučení a materiálů, najdete na našich webových stránkách: www.cdv.ff.cuni.cz – záložka Univerzita třetího věku - sekce Informace pro posluchače a Informace pro zájemce. Prosím, sledujte je průběžně a pečlivě.

Pravidla pro studium U3V:

- podmínkou pro zapsání do studia je **maturita** + dosažení důchodového věku (60+)
- každý kurz má 9 přednášek (9 termínů, tj. 18 vyučovacích hodin)
- kurzy nabízíme:
- **jednosemestrální** – bez ukončení, bez Osvědčení, probíhají v jednom akademickém roce, vždy pouze 1 semestr
- **vícesemestrální** – probíhají v jednom akademickém roce, zimní i letní semestr, je nutné se zapsat do obou semestrů, ukončeny testem nebo závěrečnou písemnou prací, Osvědčení o absolvování, účast v Karolinu
- **vícesemestrální/víceleté** – 1. ročník/jeden semestr v aktuálním akademickém roce, 2. ročník/druhý semestr v roce následujícím, do každého ročníku se zapisujete zvlášť. Pro postup do 2. ročníku musí být splněny předepsané podmínky (min. 50% účast na přednáškách, vždy uvedeno v anotaci kurzu). Osvědčení o absolvování, účast v Karolinu. Bez absolvování 1. ročníku se nelze zapsat do 2. ročníku.

Kontakt:

- studijní referentka pro agendu U3V: Anna Novotná
- Anna.Novotna@ff.cuni.cz, tel.: 221.619.811
- [Webové stránky: www.cdv.ff.cuni.cz](http://www.cdv.ff.cuni.cz)
- **Sídlo CDV: budova České spořitelny, Na Příkopě 29, Praha 1, 3. patro**

úřední hodiny:

Pondělí: zavřeno

Úterý: 09:00 – 12:00 h.

Středa: 14:00 – 17:00 h.

Čtvrtek: 14:00 – 16:00 h.

Pátek: výuka na FF UK (nám. J. Palacha 2, Praha 1)

Závěrem bych Vám chtěla poděkovat za zájem o naše kurzy, za poctivou docházku a milé pochvaly, kterých se nám dostává. Velmi si toho vážím.

Ing. Ilona Kellerová
vedoucí CDV

ONLINE PRIATEĽSTVO

V dnešnej dobe mnohí z nás komunikujú úplne inak ako tomu bolo voľakedy...

Komunikujeme cez SMS-ky, zdieľame svoje zážitky a nadväzujeme online priateľstvá cez Facebook a rôzne iné sociálne siete.

Konto na Facebook – už som si založila v dobe, keď moje netere vyrazili do sveta. Postupom času mi k tomu pribúdali noví „online priatelia“. Množili sa mi ponuky na priateľstvo cez Facebook od spolužiakov so strednej, z výšky i s U3V, od známych z dovolení a aj od rozvetvanej rodiny. Boli to online priatelia, ktorých som už osobne poznala z predchádzajúcich stretnutí. Bola to výhoda, pretože spojenie s nimi bolo a je stále „zadarmo“. Vďaka tejto sociálnej sieti som s nimi v neustálom kontakte. Trochu to aj suplovaje „poštu a mobilnú sieť“. Nezabúdame si navzájom na meniny a narodeniny pogrätulovať, či na Vianoce, na Nový rok a na Veľkonočné sviatky poslať svoj vlastnoručne vyrobený pozdrav. Na svojom profile mám aj „online priateľov“ z Čiech, s ktorými som sa nikdy nestretla a priateľíme sa už roky. S Ladkou z Prahy má spája láska ku psom - labradorom. Spolu si zdieľame radosti i starosti s našimi miláčikmi a nakoniec aj skon jej jedného zo psíkov. Teraz sa spolu tešíme z tohoto druhého labradora – hnedej krásavice Sárinky a môjho labradora krémového krásavca Dobbyho. Ostatní „online priatelia“ z Čiech sú zase veľkí záhradkári. Mičurinská vášeň je naša spoločná téma, čo nás spája.

Len nedávno som si však uvedomila, že pre niekoho je internet a sociálne siete postrachom. Virtuálny svet pre mnohých z nás predstavuje hrozbu straty súkromia. Je to síce pravda, však vo Facebooku existuje nástroj „Nastavenie“, pomocou ktorého sa dá v nastavení profilu veľa vecí regulovať. Je tam voľba na sprístupnenie informácií o sebe – „verejné, iba priatelia a iba „ja“. To isté platí aj o sprístupnení informácií zo zoznamu priateľov, prístupu k svojim fotografiám a vytvoreným foto albumom.

Čo sa mi však nestalo. Asi tak pred polrokom sa mi zrazu na profile objavila prvá ponuka na online priateľstvo od neznámej osoby. Profilová fotka jednoznačne vypovedala o tom, že ide o staršieho pána príjemného vzhľadu. Klikom na jeho profil som sa dozvedela, že pochádza zo Slovenska, ale žije v Taliansku. V naivite, že je všetko „OK“, potvrdila som ponuku priateľstva. Hneď na to sa začala naša komunikácia cez aplikáciu Facebook – u „Messenger“. V prvej správe sa nový priateľ rozpísal o tom, že mu manželka zomrela na rakovinu a teraz sa stará o 6 – ročnú dcéru. Jeho slovenčina v správe bola samá chyba: Mýlil si rody, žiadne interpunkčné znamienka a o „ypsilonoch“ radšej pomlčím. Hneď mi bolo jasné, že jeho slovenská verzia správy je výsledok z Google prekladača. Už som začala mať podozrenie, že je to falošný priateľ, ktorý je taký Slovák, ako ja dánska kráľovná. V druhej správe už ma opakovane prosil o to, aby som si do mobilu nainštalovala aplikáciu WhatsApp. To už bol pre mňa silný a priam „varovný“ signál. V mysli mi zaznela varovná veta: „Pozor - tu nie je nič v poriadku. Hneď ma napadli otázky s veľkým otáznikom. Prečo tak vehementne chce zmeniť komunikáciu z Facebooku na komunikáciu v mobile? Čo, ak sa snaží za každú cenu dostať k môjmu číslu mobilu?. Tak to veru na takúto hru nepristúpim ani náhodou. Okamžite som skončila komunikáciu a jeho profil som zablokovala. Od tejto udalosti akoby sa „vrece roztrhlo“ s podobnými ponukami priateľstva. Tie som už ani náhodou nepotvrdila klikom „prijatť priateľstvo“, ale rovno som klikla na profil návštevníka, odkopírovala som si jeho fotografiu a „prelustrovala“ ju cez aplikáciu na googli na vyhľadávanie **informácií o osobe online podľa fotografie**. Mala som síce meno, ale zároveň som mala silnú pochybnosť o tom, že ide o pravú identitu. Snaživý vyhľadávač „Google“ ma nesklamal. Informácie, ktoré som o týchto prihlásených nových priateľoch našla, ma veru poriadne prekvapili, ba aj pobavili. Jeden z nich bol v Googli na zozname „romance scammers - romantickí podvodníci“ a na

Facebook - u a využíval viaceré falošné profily. Ďalší bol vdovec a „story“ s 6 ročnou dcérou sa opäť opakoval. Ďalší dvaja, ktorí mi poslali požiadavku na priateľstvo deň po sebe, si zase prisvojil identitu populárneho amerického televízneho a rozhlasového moderátora Andyho Cohena a tým si dali „ gól do vlastnej bránky“. Pochopiteľne , že zistené informácie ma len utvrdili v tom, že s podvodníkmi nechcem mať nič spoločné, V nastavení svojho profilu som okamžite zvolila prísnejšie filtre pre prístup k môjmu profilu, Andymu Cohenovi a operátorovi Facebook- u som poslala avízo o podvode Z tlače som sa nakoniec dozvedela zaujímavú informáciu o spôsobe odhaľovania podvodov na uvedenej sociálnej sieti. Facebook na to používa automatický systém, ktorý prehľadáva niektoré chaty a odkazy užívateľov a hľadá v nich potenciálne riziká...hádam sa im v tom darí...Teraz už po nasadených prísnejších filtroch, verím tomu, že môj facebookový profil je bezpečnejší nielen pre mňa, ale aj pre mojich online priateľov.

Na záver sa s Vami podelím o vtipnú myšlienku, ktorú som nedávno vylúštila v „krížovkách“ :
Najnebezpečnejší sú tí, čo nemajú Facebook ani Instagram. Nevieš, čo si myslia, čo robia, kam chodia, či majú vzťah, či vôbec niečo jedli...

Môj dodatok k tomu :

Však oveľa nebezpečnejší sú tí na Facebooku a Instagrame, ktorí majú falošnú identitu a predstierajú priateľstvo za účelom dostať sa milým, romantickým a slušným prejavom priateľstva k číslu Vášho mobilu a neskôr aj do Vášho peňažného konta...

Ako vždy, najlepšou radou zostáva byť ostražití a všetko dôkladne preskúmať.

Autor:

Ing. Anna Frličková

Študentka U3V pri ŽU v Žiline

Vysvetlivky:

skon -u m. kniž. skonanie, smrť....- ...smrť

„OK“ – v poriadku - v pořadku

story – příběh - příběh

Příspěvky našich posluchačů

PŘÁNÍ NA CESTU

Vážení přátelé,

v Klubu posluchačů č. 1/ 2023, který vychází v březnu, myslíme na jaro a další měsíce a začínáme cestovat nejen po naší republice ale i do zahraničí. Zpravidla si přejeme vše pěkné na cestu. Ale já jsem si dovolila to trochu pozměnit a přát Vám šťastný NÁVRAT.

Je to parafráze starého keltského přání:

Přeji Vám, aby na konci každé vaší cesty vás vítaly otevřené dveře lidského obydlí.

Přeji Vám, aby na konci každé vaší cesty vás přivítalo teplo hořícího krbu a světlo zažehnutých svící.

Přeji Vám, aby na konci každé vaší cesty pro vás byla otevřená náruč vašich blízkých a přátel. Abyste v tomto objetí našli lék na každou bolístku a trápení.

Přeji Vám, abyste v sobě našli sílu tento dar, pomoc a útěchu předávat druhým.

To Vám přeje

Věra Voženílková, posluchačka U3V

KRÁSA V PEKLE

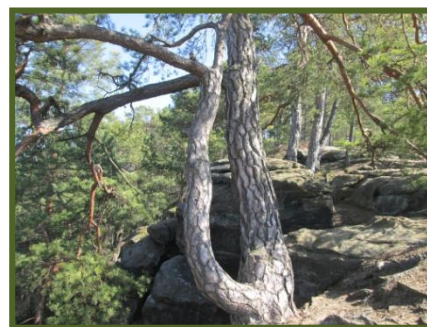
Je poslední březnová dekáda a kamarád Zdeněk nás zve na turistický výlet, tentokrát do Pekla. Dnes se nás nakonec sešlo osm. Rádi se zase vidíme.

Jedeme autobusem až do Sosnové na Českolipsku. Nedaleko odtud je známá Kozí farma Nový Dvůr, ale tam nemíříme.

Procházíme po žluté značce mezi chatkami až do lesa, k pomníčku s pamětní deskou a jmény lidí zahynulých při pochodu smrti za 2. sv. války. Zapalujeme tu svíčku, chvíli v tichu postojíme. Pak pokračujeme a za malou chvíli se už ocitáme mezi pískovcovými skalami. Přímo před námi je mohutný skalní útvar, věž s názvem Skautská skála. Padne návrh opatrně se vydrápat po strmé pěšince nahoru, což se nakonec všem podaří. Rozlehlý vrchol, lemovaný bizarně pokroucenými borovicemi, vybízí

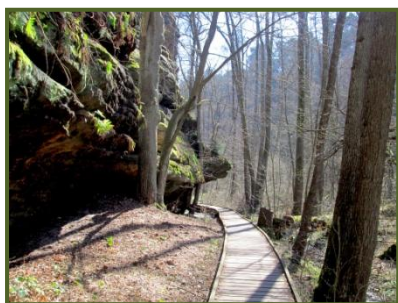

k posezení a svačině. Nabídku rádi přijímáme. Modrá obloha, poměrně teplo, i vítr předchozích dnů se uklidnil a k tomu krásný výhled na okolní přírodu s rybníky. A též na nedalekou Českou Lípu na obzoru! Po chvíli Zdeněk připomíná, že před sebou máme dlouhou cestu. Je třeba slézt a vyrazit. Stezka pokračuje podél Robečského potoka, nejdříve po jeho levém a pak pravém břehu.

A už jsme se napojili na červenou turistickou značku a vidíme první z deseti informačních tabulí o lokalitě. Čekají nás ty nejkrásnější čtyři kilometry dnešního výletu. Tady začíná **Národní přírodní památka Peklo**.

Lesy ČR nechaly stezku před zhruba deseti lety za téměř čtyři miliony korun opravit. Během oprav byly obnoveny všechny lávky a instalovány četné povaly (dřevěné „chodníky“), překlenující bahnité či nebezpečné úseky. Začátkem roku 2019 však byla cesta dočasně uzavřena, neboť se na ni z výšky 30 m zřítil obří skalní blok.

Peklo je přístupné pouze pěším turistům, cyklisté a motorizovaní návštěvníci sem mají vstup zakázán.

Zhruba uprostřed trasy Peklem se nachází stavení, kde přebýval známý disident Ladislav Lis. Má zde také pamětní desku.

Území bylo chráněno jako soukromá rezervace již od roku 1895. V roce 1967 se mu dostalo oficiální státní ochrany. Dnes je zde podle zákona o ochraně přírody a krajiny na tomto zvláště chráněném území vyhlášena Národní přírodní památka. Lokalita je turisticky využívána po více než sto let. Kaňonovité údolí o rozloze zhruba 59 ha, sevřené bizarními skalními útvary, vyhloubil v pískovcovém masivu meandrující Robečský potok. Vyskytuje se zde mnoho druhů hmyzu, plžů i mlžů, hnízdí tu různí ptáci (např. skorec vodní, ledňáček říční, výr velký). Roste zde pestrá paleta rostlin, z nichž jistě nejpozoruhodnější je vzácná kapradina, zařazená do červeného seznamu kriticky ohrožených druhů, vláskatec tajemný. Jeho kolonie porůstají pískovec ve tmavých a vlhkých skalních jeskyních. Roste též pod převisy skal, ve štěrbinách a voštinách stěn, kde nemá konkurenci dalších druhů. Dojem divoké přírody umocňují tu a tam popadané kmeny stromů porostlé mechem.

My jsme sem však přijeli obdivovat především křehkou krásu *bledule jarní*, o které nám poutavě cestou Zdeněk vyprávěl. Právě na přelomu března a dubna začíná letos krátké zhruba čtrnáctidenní období kvetení. Začátek kvetení bledulí samozřejmě závisí na průběhu počasí. Údajně zde kvetou desetitisíce (někdy se uvádí statisíce) rostlin a v tu dobu sem každoročně míří tisíce turistů. Kolem asi 50 m širokého pásu bledulí v blízkosti potoka vede zmíněná naučná stezka.

Premýšlíme, proč vlastně dostala tato romantická lokalita tak strašidelný název - **Peklo**? Asi své jméno získala od ponuře vyhlížejících skalních převisů, křovinami porostlých vlhkých tmavých stěn s mnoha úžlabinami a úzkými stržemi, které se ztrácejí v labyrintu vysokých skal. Za deště či při podzimních mlhách to tu jistě musí být hodně nevlídné.

V minulosti sloužila zdejší obtížně přístupná rokle jako spolehlivý úkryt obyvatelům okolních vesnic před nepřáteli, a to jak za třicetileté války, tak později za prusko-rakouské války. Bezpečnou ochranu tu nacházeli také protestantští a luteránští vyznavači, kteří si v pískovci vytvořili skalní svatyně, nebo mládenci, ukrývající se tu před verbíři. Údajně se zde skrývaly i loupeživé tlupy (Petrovští i Babinského).

Dnes je naše trasa zcela jistě průchozí, a tak se svižně vydáváme kupředu. Po cestě podlézáme či přelézáme popadané stromy, míváme různé skalní průlezy i tunely. Vidíme jeskyně, zajímavé skalní útvary se škrapy a voštinami na povrchu. Vysoko nad hlavou se zvedají pískovcové věže

s velkými převisy. Dokonce zahlédneme vysekané chodby a světničky. Tam ani nemám odvahu vejít. Navíc nás Zdeněk nabádá, abychom se moc nezdržovali, cesta je ještě daleká.

A už přicházíme k prvním kobercům bledulí! Je to tak – bledule kam se podíváš! Tolik krásy pohromadě se často nevidí! Břehy meandrujícího potoka jsou porostlé jednou bledulí vedle druhé. A co jich je i na protějším břehu! Kocháme se. Fotíme. Žasneme. Ani se nám nechce odejít... Je však třeba vyrazit dál. A tak jen v rychlosti a za pochodu ještě někteří zmáčknu párkrát spoušť.

Naučná stezka končí v půvabné osadě *Karba*. Ta je známa již od 17. století. Byla zřejmě založena po stavbě nedalekého Nového zámku, později nazývaného Zahrádky. Jádrem dnešní osady je kaplička z r. 1736. Kolem ní byly stavěny roubenky. Některá dosud existující stavení jsou datována rokem 1654.

I my obdivujeme skvěle zachovalé roubené stavby a skalní „obydlí“. K hospodářství tehdy náležely nejen louky a stavení, ale také „místnosti“ vytesané do skal. Sloužily jako chlévy a „hospodářské sklady“. Mnohé z nich se zachovaly dodnes a chalupáři je využívají jako sklípky. Minimálně jedna ze zdejších skalních místností dříve patřila i k jednomu ze dvou výletních hostinců. U hostince bývala také terasa přilepená přímo na skále.

Údolí nad osadou Karba překlenuje železniční *viadukt*. Má tři části s pěti pískovcovými oblouky o výšce 24 m a celkové délce 209 m. Byl vybudován v letech 1897 – 1898 (za pouhý jeden rok!) a dodnes patří k technickým unikátům. Váže se k němu jedna zajímavost. Toto romantické místo údajně zachránila před zkázou přímluva císaře Františka Josefa I. Situace se tehdy vyvinula takto: Od poloviny 19. století se začaly rodit plány na stavbu tzv. Severočeské transversálky, která by vedla železnici také přímo údolními Karba a Peklo. Do čela boje proti zničení romantického koutu se tehdy postavil českolipský vlastivědný klub Excursionclub. Historik muzea v České Lípě Ladislav Smejkal k tomu již dříve dodal: „Díky tomu, že ve spolku byli vlivní členové, se podařilo na jejich stranu získat i císaře, který byl právě v kraji na manévrech. Císař podpořil myšlenku, že bohatá těžařská společnost vlastníci v mostecké pánvi velké doly, si může dovolit postavit pro železnici složitý a nákladný viadukt.“ A tak byla osada Karba i údolí Peklo zachráněny.

Stoupáme vzhůru k zámku do Zahrádek. Zámek je čtyřkřídlá budova se čtyřmi věžemi v rozích stavby. Počátky stavby sahají až do 16. století. Později byl zámek několikrát přestavován.

Za minulého režimu vzniklo zde v Zahrádkách Studijní středisko jako součást „Univerzity 17. listopadu“. Tu minulý režim založil, aby za pomoci stipendií získával studenty ze zemí Třetího světa a promarxisticky na ně působil.

Univerzita 17. listopadu v roce 1974 zanikla, středisko po ní převzala Univerzita Karlova, která tu zahraniční studenty vzdělávala až do roku 1992. Dnes je zámek stále v majetku Univerzity Karlovy. Po neobjasněném požáru v roce 2003 čeká na opravu. Je veřejnosti nepřístupný. Obklopuje ho rozsáhlý zámecký park, kde každoročně v srpnu probíhají Zámecké slavnosti. O zámku Zahrádky se ve filmu Dušana Kleina „*Jak básníci přicházejí o iluze*“ několikrát zmiňuje i filmový „Mireček“.

Chvíli se ještě díváme na zámek, někdo navrhuje zajít na kávu, jiný nechce riskovat zmeškání autobusu... Vyrážíme tedy vpřed, na zastávku nás čekají ještě dobré dva kilometry chůze. Nakonec jsme autobus všichni stihli. V Praze děkujeme Zdeňkovi za krásný výlet!

A na závěr ještě jedna pozvánka: Kdo by měl zájem, může se zúčastnit zahájení turistické sezony každoročního *Odemykání Pekla*. Letos připadá na 15. dubna. Pořadatelé jsou Česká Lípa a obce Zahrádky, Sosnová a Kvítkov.

(om)

KDYŽ SE V PRAZE BLÍŽILO JARO

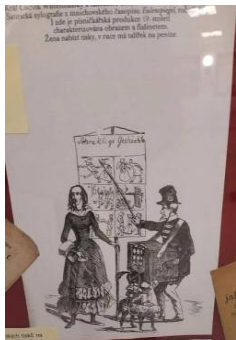
„Svatej Josef s tváří milou končí zimu plnou“ říká stará česká pranostika. Proto byl dříve jeho svátek často považován za první jarní den. A to bylo třeba po dlouhé zimě oslavit.

Svátek Josefů 19. března byl neodmyslitelně spojen se Svatojosefskou poutí. Ta probíhala na tehdejším Josefském náměstí (dnes náměstí Republiky) s kapucínským kostelíkem sv. Josefa, ale pouťové stánky se táhly i po ulici Na Poříčí. Bez ohledu na počasí, ať sněžilo, pršelo, foukalo – Pražané si atrakce a dobroty nenechali ujít. Zejména sem mířily zamilované dvojice, symbolem této pouti bylo totiž perníkové srdce.

Proto nejvíce stánků provozovali právě perníkáři. „Srdcaři“ připravili pestrou nabídku se sladkými cukrovými nápisy, některé nám dnes připadají trochu kuriózní – „Pepičko, já tě miluju, to se vajs!“ Právě tato srdce byla oblíbená u pražských pepíků, kteří si se svými frajerkami pouť uměli pořádně užít.

Žádaným zbožím byl i turecký med, ten nabízeli medaři s fezem. Z velkého špalku odsekávali kousky do kornoutu. Oblíbenou postavou v 70. letech 19. století byl pan Šejnoha, obratný a úspěšný

prodavač všelijakých tretek – diamantovejch prstenů, zlatejch oyrnglí a řetězů, kožených portmonek čili šrajtoflí – „každej podívat se může, navrch kůže, vespod kůže!“ Své zákazníky, tedy spíše zákaznice, měly i tajemné planetářky a kartářky. Dokázaly předpovídat příchod „toho jistýho“, po jehož boku čekala zářná budoucnost.

Děti s oblibou nakupovaly slavíky – jednoduchý zpěvný nástroj z březové kůry. U kapucínského kláštera je prodávala svérázná babka, své zboží předváděla „v nadmuté hubě“ – a právě o tyto předem vyzkoušené slavíky byl největší zájem. Ještě oslintaný slavík hned skončil v dětské puse a vesele zpíval. (Hygiena tady spala). O několik let později přišla do Prahy jiná, tentokrát zdravotně nezávadná novinka. Malý plechový člunek se držel mezi palcem a ukazovákem a po zmáčknutí vydával zvuk podobný žabímu skřehotání. A protože tato novinka pocházela prý až z Paříže, říkalo se jí „kri-kri“ a stala se velmi žádaným artiklem. Žabí zvuky se ozývaly z kapes, ze štuclů, za zády. Jan Neruda o této tretce, která se z Prahy rozšířila po celých Čechách, napsal rozmarný fejeton. Traduje se, že tento vynález vznikl vlastně z nouze. Když totiž skončila móda krinolín, v jisté francouzské firmě na výrobu obručí pro tuto módní kreaci montér ve zlosti rozbil klavírem zbylé nepotřebné obruče na kousky a vlastně náhodou zjistil, že při zmáčknutí promáčklý kousek vypískl „kri-kri“. A podnikavý majitel firmy jeho objev zdokonalil a vydělal slušné jmění. Pomáhal mu s tím i náhodný objevitel nové hračky, teď už zároveň jeho zeť. Příběh jako z pohádky.

Na pouti jste se mohli setkat i s hazardem, pod nevinným názvem čamburína. Stánek naoko prodával slavíky, ve skutečnosti ale majitel prostřel plátno se šesti čtverečky, na nich byla čísla od jedné do šesti. A už se sázelo po krejcaru a házelo kostkou. Komu přálo štěstí a padla mu vsazená hodnota, vyhrál pět krejcarů. Často ale hra končila velmi rychle, když se objevil nedaleko dohlížející četník. Toho bedlivě vyhlížela žena podnikavce. Plátno zmizelo i se vsazenými krejcarý, hráči se rozutekli a došlo na slavíky.

Nezbytnou součástí poutě byly i kramářské písně. Interpret rozbil svou tabuli s obrázky a nejprve nalákal ctěné posluchačstvo – „Poslyšte, co hrůzného se stalo...“, uchoпил ukazovátka a jednotlivé obrázky doprovázel zpěvem, např. „*Nejnovější píseň o pravdivé a žalostné události, která bezdětná žena, láskou šílená, uškrtila nevinného synáčka svého vlastního manžela, což se stalo v měsíci srpnu roku 1885*“, většinou na dobře

známou melodií. Nabídka písní byla velmi široká a často bylo možné zakoupit i text těchto většinou tklivých balad. Oblíbené byly mezi služkami, zaznívaly potom u kašen nebo na dvorcích domů, ale také u vojáků, kteří si zpěvem krátili službu.

Dnes už Josefové a jejich blízcí slaví svátek jinak, tak jsme si dřívější první jarní svátek alespoň připomněli.

(NB, veřejně dostupné zdroje, I.Herrmann- Ze staré Prahy)

ZAHRADA

Každý, kdo má třeba jen maličkou zahrádku, květinami a zelení osázený balkon nebo truhlíky za oknem ví, jak těžké je čekání na jaro.

Když jsem byla malá, bydleli jsme na Smíchově ve Vltavské ulici a k domu patřil také malý dvorek se zahrádkou. Často jsme si tam hráli, ale protože kromě trávníku na zahrádce nic nebylo, rozhodli jsme se s bráškama, že to změníme. Nejprve jsme zahrádku podle možností uklidili, a pak jsme začali dělat záhonky, do kterých jsme sázeli všechno, co jsme objevili na nábřeží a v okolí. Uprostřed zahrádky jsme zasadili javorový proutek a věřili, že z něj za čas vyrostе veliký strom. Roky běžely, a když jsem se tam před časem byla podívat, po záhoncích nebylo ani památky. Ale veliký košatý strom uprostřed zahrady, to byl nádherný javor, který z našeho proutku vyrostl. Škoda jen, že už ho naši neuvidí.

Dnes máme zahradu u domu, sekáme trávu, stříháme živý plot, přesazujeme stromky, keře a sázíme různé květiny. Nejlepší roste to, co jsme nezasadili, jako náletové dřeviny a různé druhy plevelů. Venku jsme skoro každý den, jak to počasí dovolí, pořád je co dělat a na co se dívat. Když to nějakou dobu nešlo a já nemohla ven, zahrada mi opravdu chyběla. A tak jsem začala v televizi sledovat různé pořady o zahradách a o přírodě a těšila jsem se, až se na zahrádku zase vrátím.

Ten čas je teď tady, a já už napřed očima vytahuju rostlinky z hlíny a čekám, kdy se pomalu objeví petrklíče, narcisky, tulipány, hyacinty a kdy rozkvetе zlatý dešť, šeříky a růžová magnolie, podle které vždycky přesně poznáme, že jaro je opravdu tady. Rozkvetou ovocné stromy, keře, růže a všechny letní květiny, přeběhne léto, dozraje ovoce a začnou kvést chryzantémy a další podzimní květiny, a tak to jde každý rok, od jara do podzimu.

Ale protože je jaro teprve před námi, těším se, až uvidím květiny pomalu rozkvétat. Nejprve tulipány, ty mají před sebou dlouhou cestu než vylezou z hlíny, ale jejich špičky jsou vidět velmi brzy. Také narcisky, hyacinty, sněženky a petrklíče, konvalinky, fialky a modřence, ale to už jsou rozkvetlé i keře zlatého deště, kvetou meruňky, šeřík a magnolie, a potom už to jde docela rychle. Macešky a pelargonie, fuchsie a petúnie, ale hlavně růže, které kromě krásných květů ještě nádherně voní. Kopretiny, lilie bílé i oranžové, ptačí zob v živém plotě, a tak to jde celé léto a pořád je na co se dívat.

Na podzim, když většina květin už odkvetla, zůstávají rozkvetlé jen některé růže a hlavně chryzantémy všech druhů, barev a velikostí, které spolu se spadáním listím připomínají, že příroda se ukládá k zimnímu spánku. A tak dříve než zahrada zapadá sněhem, zasadím ještě fialové vřesy do truhlíků spolu s větvičkami tújek, jehličí a bobkovišni a začnu se zase těšit na jaro. Na čas, kdy se příroda pomalu probudí a ukáže nám ty zázraky, které nikdo jiný neumí.

CESTOVÁNÍ ČASEM

Kolik knih už bylo napsáno a kolik filmů natočeno o tom, jak lidé cestují na různých vesmírných strojích nebo v raketách napříč časem. Když se dostanou hluboko do minulosti, většinou to bývá do středověku nebo do období, které bychom ve skutečnosti ani prožít nechtěli. Zdá se nám na přežití nevhodné, náročné, máme už o něm svoje představy, které se s naším dnešním životem moc neshodují. Pak existují ty druhé představy, a ty se týkají daleké budoucnosti. Většinou na Zemi, která

prošla určitým vývojem, bohužel ne vždy k lepšímu. Lidé tu žijí v různých komunitách za nepříznivých podmínek, spoustu lidské činnosti zastávají roboti a co daleká budoucnost? Raketou na jiné planety, kde se prakticky nedá žít vůbec, nevím, co z toho je horší.

Ale cestovat časem dnes může skoro každý. Není to sice cesta do hluboké minulosti ani do daleké budoucnosti, ale je to naše cesta časem, taková, jakou si jí pamatujeme. Nevěříte? Stačí si otevřít staříčké album z našeho dětství, většinou to jsou černobílé fotky, které už jsme dávno neviděli. Ten naháč na bříšku, co sotva drží hlavičku, to je přece váš bráška. A co ta kudrnatá holčička s mašlí ve vlasech u dortu se dvěma svíčkami, to jste přece vy. Vaše první fotografie v kočárku, s rodiči, sourozenci, z první třídy, ze Sokola, z dovolené, z Vánoc i z Velikonoc, z prázdnin i z výletů. U každé fotky se člověk zastaví a vrátí se zpět doprostřed dávno minulého času. Přesně cítím, jak mě bolí koleno, když jsem spadla ze stromu do příkopu, jak byla studená ta jahodová zmrzlina, co mi tak chutnala, jak chladila voda při prvním letním koupání ve Vltavě, jak mi bylo s babičkou na parníku i při cvičení v Sokole, je toho opravdu moc. Každý máme jiné zážitky, které se nám pohledem na staré fotografie zase obnoví, a my se znovu ocitáme uprostřed času, který už nemůžeme nijak ovlivnit, protože je to čas dávno minulý. Je to jedna ze spravedlností na tomto světě, kterou můžeme nějak uchopit, protože nám to vzpomínky dovolí. A tak jsme na tom všichni skoro stejně. Každý z nás si může kdykoli vybavit tu cestu časem zpět do doby, kterou chceme znovu prožít. Ano, zpět to jde celkem jednoduše, protože každý z nás má nějakou minulost a nějaké vzpomínky.

Ale co budoucnost? Když jsem tak nad tím přemýšlela, znát svojí budoucnost mě opravdu neláká. Nač se připravovat o překvapení, které nám čas chystá? Za ty dobré zážitky se sluší poděkovat, a za ty špatné? Za ty vlastně taky, i když se nám to moc nelíbí. Já si každý špatný zážitek vysvětluji jako varování před něčím ještě horším a snažím se pochopit, proč k němu vlastně došlo. Naštěstí ty dobré zážitky převládají, a tak si nechám to cestování časem do budoucnosti jen do knížek a filmů, kam patří.

Vladana Machiánová

TOULKY PRAHOU VI

Dnes se vydáme za pražskými kamennými sochami, které jsou věnovány českému světcí a patronu naší země - svatému Václavovi. V Praze bychom jich mohli na veřejných prostranstvích najít asi třicet, nejvíce jich je z pískovce, mramorové či opukové sochy najdeme spíše výjimečně.

Přesná podoba sv. Václava není známá. Jeho ostatky byly nalezeny ve svatovítské katedrále a byly podrobeny odbornému průzkumu, nejprve v roce 1911 a podruhé v 70. letech minulého století – výsledky této expertízy popisují sv. Václava jako štíhlého muže s podlouhlým obličejem, světlovlasého a modrookého.

Závěry odborného šetření pochopitelně autoři soch z našeho toulání nemohli znát, jejich dílo vycházelo z vlastních představ a fantazie. Posuďte sami, jak patrona české země ztvárnili.

Jedna procházka nebude stačit. Sochy najdete na známých a slavných místech naší metropole. Nebude to ale úplně lehké toulání, snažila jsem se najít méně obvyklé záběry a pohledy na tato umělecká díla. Přeji vám příjemné pátrání. A určitě při něm objevíte i další sochy sv. Václava, stačí se pozorně dívat...

C

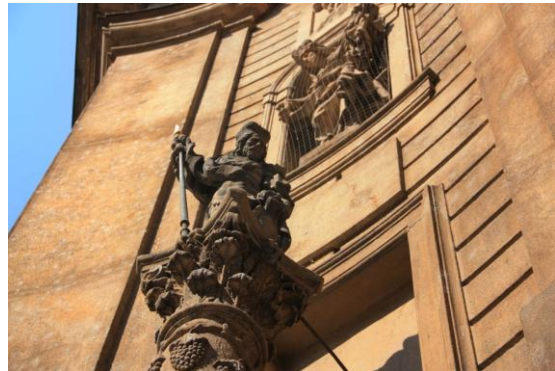
D

E

F

G

Řešení: -

A - Pomník sv. Václava od Josefa Václava Myslbeka na Václavském náměstí, doplněn o čtyři postavy světců – sv. Ludmilu, sv. Anežku, sv. Prokopa a sv. Vojtěcha.

B - Jezdecká socha sv. Václava pochází z dílny Jana Jiřího Bendla, z roku 1678-1680. Původně stála (do roku 1879) na Václavském náměstí, nyní její kopii najdete ve Štulcových sadech na Vyšehradě.

C - Socha sv. Václava na rampě Pražského hradu, dílo Čeňka Vosmíka z roku 1906. Podle sklonu Václavova praporce se soše přezdívá „rybář“.

D - Sochu sv. Václava na Karlově mostě vytvořil roku 1858 Josef Kamil Bohm.

E - Sousoší malého Václava s babičkou Ludmilou, která ho učí číst z Bible, pochází z dílny Matyáše Bernarda Brauna, před rokem 1720. Toto barokní dílo najdeme na Karlově mostě

F - Jde o další sochu sv. Václava od Jana Jiřího Bendla z roku 1662, tentokrát ji najdeme v nice na nároží starého probostství na Pražském hradě.

G - Tuto sochu sv. Václava, další z dílny Jana Jiřího Bendla z roku 1676, najdeme na viničním sloupu na nároží kostela sv. Františka z Assisi (Františka Serafinského) na Křižovnickém náměstí.

(NB, zdroj Radio Prague International, foto Barbora Němcová)

Četba

František Nepil, Po Praze chodím...

Vyprávění o pražských vinárnách a restauracích.

„Samozřejmě, že mám Prahu rád – vždyť Praha je slovo, které zažehuje v každém z našich lidí plamínek. Je to jméno, ke kterému plují naše myšlenky tak pravidelně, jako za světlem plují ryby, jako k lampě přilétají noční motýli. Starší a staří mu naslouchají s dojetím, protože ono vrostlo do jejich osudů a do jejich životů. Mladí ho vyslovují s rozzářenými očima, protože pro ně znamená hudbu, radost a tisíce světél. Žít v Praze, to je vidina tak silná jako magnetová hora, která k sobě přitahovala Bruncvíkův koráb, ať se jeho veslaři namáhali sebevíc. A já? Já toho přece pamatuji...!“

František Nepil

Víte, že

První číslo novin českých vyšlo v Praze u Karla Františka Rosenmüllera st. v únoru 1719. Předkládaná publikace představuje způsoby informování o událostech zpravodajskými „předchůdci“ novin, popisuje řadu pražských tištěných českých a německých periodik z let 1658–1740 a z jejich obsahu vybírá, co a za jakých okolností se čtenářské publikum dozvíдалo nového. O tom, že šlo často o zprávy historicky i lidsky pozoruhodné, nemůže být pochyb.

Na domě čp. 526 Uhelny trh 6 v Praze 1 je bronzová pamětní deska s dekorativním reliéfem postilióna a s textem:

„Zde stával dům U zlatého kříže kde 4. února 1719 pražský tiskař Karel František Rosenmüller začal vydávat první list v českém jazyce Pražské poštovské noviny“ .

Autorem desky je J.Hendrych; 1969 min.kult.

Zdroj: Internet Pražské poštovské noviny

Zábavný koutek

Jak znáte Prahu?

Otázka 1 – Prahou protéká

- a) Labe
- b) Vltava
- c) Berounka

Otázka 2 – Kolik obyvatel má Praha?

- a) méně než milion
- b) asi 1,3 milionu
- c) více jak 1,5 milionu

Otázka 3 – V horní části Václavského náměstí je socha

- a) sv. Václava
- b) sv. Víta
- c) sv. Vojtěcha

Otázka 4 – Na místě Karlova mostu stával původně starší kamenný most

- a) Juditin
- b) Libušin
- c) Anežčin

Otázka 5 – Je Pražský hrad největším obývaným starobylým hradem na světě?

- a) ano
- b) ne

Otázka 6 – Monumentální sochu Jana Žižky na koni můžete spatřit na

- a) vrchu Vítkově
- b) Bílé Hoře
- c) Bílé Skále

Otázka 7 – Staroměstský orloj, nejstarší fungující orloj je z roku

- a) 1410
- b) 1490
- c) 1510

Otázka 8 – Nejstarší pražskou hospodou a pivnicí je prý hospoda

- a) U Fleků
- b) U Pinkasů
- c) U Zlatého tygra

Otázka 9 – Sochu Jana Husa můžete vidět na

- a) Malostranském náměstí
- b) Staroměstském náměstí
- c) Karlově náměstí

Otázka 10 – Nejstarší pražské náměstí, Staroměstské, se dříve nazývalo

- a) Velký rynek
- b) Koňský trh
- c) Uhelňý trh

Otázka 11 – Karlův most, který má 16 oblouků, má délku

- a) 316 m
- b) 516 m
- c) 616 m

12 Nuselský most nesl do roku 1989 název

- a) most Kl. Gottwalda
- b) most A. Zápotockého
- c) most generála Svobody

Otázka 13 – Nejhlubší stanice metra „Náměstí Míru“ je hluboká

- a) 43 m
- b) 53 m
- c) 63 m

Otázka 14 – Pražská královská cesta začíná

- a) u Prašné brány
- b) u Staroměstského orloje
- c) na Karlově mostě

Otázka 15 – Stavba Petřínské rozhledny byla inspirována Eiffelovou věží. Eiffelovka je však větší. Kolikrát?

- a) 5 x
- b) 6 x
- c) 10 x

Otázka 16 – Kolik existuje klíčů od korunovačních klenotů?

- a) pouze 1
- b) tři
- c) sedm

Otázka 17 – Černínský palác je dnes sídlem

- a) ministerstva financí
- b) ministerstva zdravotnictví
- c) ministerstva zahraničních věcí

Otázka 18- Kolik hrajících zvonků má pražská Loreta?

- a) 17 zvonků
- b) 27 zvonků
- c) 30 zvonků

Otázka 19 – v Týnském chrámu na Staroměstském náměstí je náhrobek astrologa Tycho Brahe. Pověst praví, že kdo se dotkne jeho pravé tváře, tak

- a) do roka oslepne
- b) bude mít urologický problém
- c) přestanou ho bolet zuby

Otázka 20 – Podle legendy je na půdě Staronové synagogy ukryto tělo Golema. Vytvořil ho prý

- a) Rudolf II.
- b) Magistr Kelley
- c) Rabín Löw

Otázka 21 – Starý židovský hřbitov, památka světového významu, byl založen

- a) v 1. polovině 15. století
- b) v 2. polovině 15. století
- c) v 1. polovině 16. století

1b, 2b, 3a, 4a, 5a, 6a, 7a, 8a, 9b, 10a, 11b,
12a, 13b, 14a, 15a,
16c, 17c, 18b, 19c, 20c, 21a.

Pokuste se rozluštit následující „šifry“. Pokud si číselné údaje převedete do římských číslic a spojíte s ostatními uvedenými písmeny, získáte slovo

1 5 A
500 Á 1000 A
50 E 500
50 E 5
50 U 10 U S
T A 10 1
500 1 5
V A T E 10
50 1 1000 O
5 1 1000
5 1 500 1 1000
5 50 Á 1000
5 50 A K
O 500 50 1 5
1000 50 O 100 1
500 1 5 A5 50 O

*Zkuste si vymyslet pár vět na písmeno **J** nebo **jiné** a pošlete do časopisu. Takto si pohráli s písmeny posluchači na semináři „Trénování kognitivních procesů (také paměti)“.*

Písmeno P

Porážka prasete v Pacově patří k proslulé pantomimě. Posledně pitomé prase pojalo podezření na popravu a pelášilo pryč. Pepa popadl pušku a páčil po praseti. Prase poskakovalo, povalilo papiňák i poklici a pak padlo. Prasečí pochoutky přistály do pusy. Posilují psychiku i paměť.

Paměť

Počínaje pondělím popadnu psa, připnu postrojek a pádíme přírodou. Parkem potkáváme podobné pobíhající potvory. Příroda se pozvolna probouzí a procházka přispívá i k péči o pravidelný pohyb a přitom procvičím paže i pozadí. Po příchodu z procházky připravím paprikový perkelt. Použiji pouze pár propriet a pomalu pojím připravený pokrm. Poté přijmu pozvánku přítelkyně na přednášku pojednávající o problémech paměti. Pociťuji problém, protože pravděpodobně pozoruje, že patřím k postiženým. Poděkuji přítelkyni, protože přednáška působila příjemně a přínosně. Paměť pomalu posiluji pravidelným procvičováním. Přesto pokulhává.

Písmeno D

Donáška do domu

Dalimil Dobrotivý diktoval diktát Danečkovi. Daneček dospával dřívější drsný desetiboj a diktát se dařil jen z desetiny. Druhý dospělák Dušan dělal domácí držkovku z drůbežích drobů. Dědeček Dobrotivý docela drsně dřímal. Drogami dopovaná Drahuška Dobrotivá diktovala dispečinku z

Donášky do domu:

12 dýňových dalamánků, 20 dkg dietního, 2x drůbež- dostupný druh, divokého dravce, devět datlí, droždí, dýni, 2 druhy džemů, dospělákům DVD Deset Dalmatinů, devět dobrých dezertů, dále dárčky: dědečkovi dva dlouhé doutníčky, Dějiny dávnověku, dnešní deník, pro Drahušku diamantový diadém, pro Dalimila Dekameron, dále 2 deky, dva Diazepamy, dva dlouhé duralové dráty k domácímu dračinci, dvě dubové dlahy, dřevěné držadlo, dláto, dva deodoranty, džbáněk, dvě drátěnky do drdolu, diktafon, digestoř, dvojitý dřez, 20 dlaždic a doprosila se dohodit i dlaždiče.

Drahuška se dočkala. Dva doruda dopálení dacani do dvou dnů dovezli donášku. Dobrý den, drahá dámo. Dosud dovážíme docela dost dlouho i do dalekých dědin, ale dnešní donáška - děkujeme – doopravdy docela depresivní drama, dost na dezerci.

Uzávěrka pro příští číslo je 15. června 2023

Těšíme se na Vaše příspěvky – redakce Klubu posluchačů a absolventů U3V FF UK

Příspěvky zasílejte na e-mail: ff-blogklub@seznam.cz

Praha 21. března 2023